

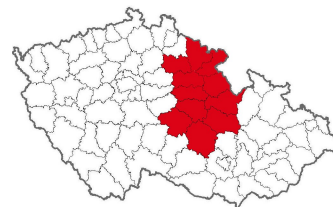
Havlíčkův Brod 19.3.2013
čj. SRS 015504/2013

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 1 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 1.1.–17.3.2013

1. Počasí

První měsíc roku se teploty pohybovaly v příjemném rozmezí od -8 °C do plus 10 °C. Výrazný pokles byl zaznamenán v některých lokalitách až 25. a 26. ledna, kdy naměřené teploty klesly i pod -15 °C. Poté ale přišlo opět oteplení a nejvyšší denní teploty mírně překročily hranici plus 10 °C. Prakticky stejný průběh počasí byl až do konce sledovaného období – střídání chladnějších a teplejších úseků, ale maximální teploty se začaly od přelomu února a března poměrně výrazně zvyšovat a lokálně dosahovaly i více než 20 °C. Před koncem sledovaného období nastalo opět ochlazení a i nejvyšší denní teploty zůstaly několik dnů pod bodem mrazu. Srážkově bylo celé období mírně nad dlouhodobým průměrem. Stejně jako výkyvy teplotní bylo různé i skupenství srážek. Mimo nejvyšších poloh sledované oblasti zůstávala sněhová pokrývka ležet pouze několik dnů a její tání spolu s deštěm způsobovaly lokálně i zvýšení hladin toků a silné podmáčení některých pozemků.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Stav porostů ozimých plodin je v současné době hodnocen jako dobrý. V průběhu zimy došlo k vyrovnání vláhového deficitu z podzimu loňského roku a pozitivní vliv měla i absence dlouhodobé sněhové pokrývky v souvislosti s rozvojem některých houbových chorob. Poměrně silné ranní mrazy v posledních dnech umožnily provést přihnojení porostů, ale další jarní práce znemožňuje značně vysoký obsah vody v půdě. Ten je i důvodem nedostatku vzduchu v ornici a žlutého zabarvení porostů.

OBILNINY

Začala pozvolná regenerace porostů ozimých obilovin a kromě lokálně silného zamokření nebyly zjištěny závažnější problémy. Vzhledem k velmi výraznému střídání teplot v závěru sledovaného období lze očekávat v některých lokalitách poškození kořenového systému, případně u rostlin, které již začaly vegetovat, porušení listových pletiv.

PŠENICE OZIMÁ (RF 12–25 BBCH)

(fáze 2. listu: 2. list rozvinutý - pátá odnož viditelná)

Vzhledem ke krátkodobě ležícím sněhovým pokrývkám byly zaznamenány pouze ojedinělé slabé výskyty **sněžné plísňovitosti obilnin (*Monographella nivalis*)** a to např. v okresech Chrudim /lokality Dřevíkov, Lukavice a Stolany /, Svitavy /lokalita Strakov/ a Pardubice /lokalita Přelouč/.

Hodnocení napadení rostlin se provádí v době začínající jarní vegetace a koncem odnožování (fáze 29-30 BBCH) sledováním poškození porostu při úhlopříčném průchodu. Za škodlivé můžeme považovat napadení 5 a více % rostlin.

Chemická ochrana se nepředpokládá, přednost by měla dostat opatření podporující rychlou regeneraci porostu (dostatečná výživa dusíkem, podpora odnožování), případně vyvláčení napadených rostlin u silně napadených porostů.

V okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Ohnišov/ byl pozorován střední výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** a pouze slabý výskyt byl zjištěn v okrese Pardubice /lokalita Přelouč 7.3./.

Hodnocení napadení rostlin se provádí v době objevení posledního listu (fáze 37 BBCH) prohlídkou 20 rostlin při úhlopříčném průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Z odnoží ve vzorku se odebere 3. list shora. Vypočte se procento napadených listů na jejichž čepeli je jedna nebo více kulek padlí.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51(metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

JEČMEN OZIMÝ (RF 15–23 BBCH)

(fáze 5. listu: 5. list rozvinutý - třetí odnož viditelná)

V okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Džbánov/ bylo zjištěno silné napadení porostu **padlím ječmene (*Blumeria graminis*)** a přetrvávající výskyty z podzimu byly pozorovány v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Rohenice/.
Pozorování viz. pšenice ozimá.

V okrese Chrudim /lokalita Dřevíkov 5.3./ byl zaznamenán první výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)**.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Hodnotí se v RF 25 napadení rostlin, tj. určí se počet odnoží s příznaky a v RF 32 – 37 napadení listů.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Lokálně slabý výskyt **sněžné plísnovitosti obilnin (*Monographella nivalis*)** byl pozorován v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Džbánov/.
Pozorování viz. pšenice ozimá.

OLEJNINY

Zdravotní stav porostů řepky ozimé je celkově dobrý. Poměrně časté je antokyanové zbarvení porostů způsobené značným podmáčením pozemků a chladem. Ve sledované oblasti nebyl dosud zjištěn výskyt dospělců krytonosců řepkového a čtyřzubého. Škody může způsobit na některých lokalitách současný charakter počasí – v teplejších oblastech je nebezpečí poškození růstového vrcholu mrazem.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 15–19 BBCH)

(5. pravý list vyvinutý - 6 až 9 a více listů vyvinuto)

Další silný výskyt **nádorovitosti kořenů brukvovitých (*Plasmodiophora brassicae*)** byl zaznamenán v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Skořenice/.

Kontroluje se 50 rostlin – rostliny se odebírají namátkově při úhlopříčném průchodu porostem. Přednostně se odebírají rostliny s příznaky napadení v místech s terénní depresí. Rostliny je třeba ze země vyrýt s celým kořenovým balem. Hodnotí se rostliny s příznaky nádorovitosti kořenů. Pro každou hodnocenou rostlinu se určí stupeň napadení. Zaznamená se počet rostlin v každém stupni napadení.

Ochrana je zaměřena na dodržování fyto-sanitárních opatření, řepky na zamořených lokalitách zařazovat až za šest let. Brukvovité plodiny by se neměly pěstovat v zamokřených půdách a pH musí být upraveno vápnem na neutrální reakci.

Při prohlídkách porostů v okresech Chrudim /lokalita Podlíšťany/, Náchod /lokalita Rasošky/ a Ústí nad Orlicí /lokalita Džbánov/ bylo zjištěno lokálně až silné **fomové černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*)**.

Pozorování se provádí při průchodu porostem v RF 15-26 na listech dvaceti rostlin (na deseti místech vždy na 2 za sebou rostoucích rostlinách). Z každé rostliny se hodnotí 2 listy, přednostně se vybírají listy s příznaky napadení. Práh škodlivosti je 5-25 % listů.

Preventivní ochrana spočívá v nákupu zdravého osiva, minimálně 3letý osevní postup. Ochranu vzházejících rostlin zajistí moření osiva. Fungicidní postřik je možné provést ve dvou termínech. Optimálním je podzimní ošetření ve fázi 14-18 BBCH (4. až 6. pravý list). Časně jarní ošetření může snížit celkové napadení a zpomalit průběh infekce, ale nezničí již infekce, které vznikly na podzim.

V nainstalovaných Mörickeho miskách nebyly zatím zjištěny výskyty **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*)** a **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)**.

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžíce kuchyňské soli.

U krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*) se ošetření provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

V okrese Pardubice /lokalita Staré Čivice 14.3./ byl pozorován střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** a v okresech Jičín a Ústí nad Orlicí zvýšený výskyt především na okrajích pozemků.

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

PASTVINY, LOUKY, TTP

Ze všech okresů je hlášena značná aktivita **krtka obecného (*Talpa europaea*)** a to nejen na loukách a trvalých travních porostech, ale v mnoha případech i na pozemcích s osem ozimů.

OVOCNÉ DŘEVINY

V ovocných sadech probíhají ještě prořezávky jaderovin a v teplejších lokalitách již byly provedeny první preventivní postřiky proti **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** a **kadeřavosti listů broskvoně (*Taphrina deformans*)**.

Při dosažení sumy 800 °C jsou patrné první pohyby šupin. Zpravidla se ošetřuje při hodnotě 1100-1200 °C SAT7, vhodné je začít již při hodnotě nad 1000 °C SAT7.

Při monitoringu přezimujících škůdců byly ve většině případů zjištěny pouze slabé výskyty.

Střední výskyty byly zaznamenány například:

- vajíčka **mer (*Cacopsylla* spp.)** v okrese Jičín /lokalitě Drahoraz/

- vajíčka **svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*)** v okrese Hradec Králové /lokalita Těchlovice/.

Líhnutí vajíček svilušky ovocné se sleduje 1x týdně od fenofáze rašení (53 BBCH). Na pěti náhodně vybraných místech výsadby se odebere na počátku rašení po jedné větvičce s vajíčky svilušky. Z každé větvičky se odřízne štítek kůry obsahující cca 100 vajíček a opatrně (aby se vajíčka nepoškodila) se přilepí štěpařským voskem apod. na podložní mikroskopické sklíčko nebo na dřevěnou destičku. Kolem štítku se vytvoří souvislý rámeček nanesením lékařské vazelíny, podložní sklíčka nebo dřevěné destičky (celkem pět) se zavěsí na pěti různých místech sadu do korun stromů a pravidelně se sleduje průběh líhnutí.

Ošetření akaricidy proti svilušce se signalizuje při zjištění 70–75% vylíhlých larev ze zimních vajíček na neošetřených stromech.

- štítky **štítenky čárkovité (*Lepidosaphes ulmi*)** v okrese Jičín /lokalita Lužany, Úlibice a Kamenice/

V okrese Jičín /lokalita Drahoraz/ byl v sadech pozorován ohniskový výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)**.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl